

UN UNIVERS PLE D'ESTELS, UNA AULA PLENA DE SOMNIS

Montse Llebaria Cortés

Orientadora educativa a l'Institut Antoni Ballester (Miami Platja)

RESUM

L'article fa referència a un projecte realitzat des de la tutoria amb un grup de 19 alumnes que cursaven 4t d'ESO amb adaptació curricular, els quals es caracteritzaven per ser rebels, poc estructurats, desmotivats, mancats il·lusions i somnis..., en definitiva, un grup d'alumnes amb baixes expectatives i confiança en les seves possibilitats.

Mitjançant una intervenció fonamentada en la pedagogia sistèmica, **vam treballar els objectius i metes a partir d'una mirada sistèmica, aprofundint en els seus pilars bàsics: ARRELS – VINCLES – IDENTITAT – ALES (AVIA)**. L'objectiu final era proporcionar les eines personals als alumnes perquè poguessin connectar amb la seva força, valor i confiança, desplegar les **ALES** i assolir els seus somnis: en aquest cas obtenir l'ESO. Vam donar un lloc, agrair i dignificar les nostres **ARRELS (família) a l'aula**; vam treballar els **VINCLES (grup)** per crear una cohesió gairebé inexistent entre bona part dels alumnes, col·laborant per assolir les metes, i vam treballar la **IDENTITAT (qui som realment)**, quines són les creences (pensaments, emocions, accions) que ens limiten i quines ens apoderen, quins valors i habilitats cal aprendre i desenvolupar per saber que la nostra vida la dissenyem nosaltres i nosaltres en som els únics responsables.

Finalment, demostrar com un canvi de mirada cap a les potencialitats dels alumnes i de les seves famílies, mes enllà de les seves dificultats, garanteix la màgia, l'alquímia i el canvi a l'aula.

Paraules clau: vincles, identitat, adolescència, atenció a la diversitat, adaptació del currículum, tutoria.

ABSTRACT

The report is about a project carried out with a group of 19 pupils of 4th ESO with curricular adaptation, who were rebels, without structure, low motivation and without dreams and goals..., all in all, a group of pupils with low expectations and confidence in their possibilities.

Systemic Pedagogy has been the base to work on their goals throughout a systemic sight, going deeply into its basic pillars: ROOTS – CONNECTIONS-IDENTITY – WINGS. The final goal was to offer the pupils the tools to connect with their strength, value and confidence, unfold their wings and make their dreams come true: in this case to obtain the graduate of Secondary Education.

We introduced, gave thanks and dignified our roots (family) into the classroom; we worked on our connections (group) in order to create a cohesion which was almost invisible between most of them, collaborating to get our goals and we worked on our IDENTITY (who we really are), which are our believes (thoughts, emotions, actions) that limit us and which are the ones that empower us, which values and skills are necessary to be learned and developed to understand that our life is designed by ourselves and we are the only responsible.

Finally, it was shown that a change on our sight to the potential of pupils and their families, above their difficulties, assures the magic, the alchemy and the change in the classroom.

Key words: connections, identity, adolescence, attention to diversity, curricular adaptation, tutorial.

JUSTIFICACIÓ DEL PROJECTE. EL PERQUÈ DE "UN UNIVERS PLE D'ESTELS, UNA AULA PLENA DE SOMNIS"

Quan restem ajaguts al terra, tot mirant l'Univers i contemplant els estels que hi brillen, connectem amb l'infinit món de possibilitats que se'ns obre davant. Ara mirem un estel, ara en mirem un altre... i observem que cadascun d'ells té llum pròpia, tot i que la força i lluentor global de la imatge ve determinada per la unió de tots els estels, una bella dansa de llum i color on cada un d'ells aporta la seva energia en l'aquí i l'ara.

L'aula és un microunivers, on cadascun dels alumnes i cadascun dels seus somnis representen aquesta infinitat d'estels, aquest món d'infinites possibilitats. Tots formem part d'una constel·lació de somnis, on el somni col·lectiu és més que la suma dels somnis individuals.

Els nostres alumnes tenen somnis, els nostres alumnes tenen ganes de brillar. Molts d'ells, per la seva història de vida, els cal encara més una mirada més decidida i amorosa per part nostra com a docents cap a aquest a força que ells tenen, perquè malgrat ens sembli que no, necessiten d'uns líders que els ensenyin a liderar i responsabilitzar-se de la seva vida. En definitiva, uns líders que vegin la seva llum i els ensenyin a brillar.

Amb aquesta metàfora, he volgut reflectir la realitat de les nostres aules: alumnes que necessiten que els mirem, que confiïm en ells, que els reconeguem, que els exigim, que els inspirem, que els alentem, en definitiva, que els estimem. I partint d'aquesta realitat, el meu projecte es basa amb el treball al llarg d'un curs amb un grup d'alumnes de 4t de l'ESO, al llarg del qual vam comprendre la importància de somiar, de connectar amb els nostres somnis per connectar amb la força vital i amb la passió; la importància d'aconseguir-ho treballant des de l'amor, el compromís, l'estructura, la implicació, la disciplina, la perseverança. La importància del grup per fer possible la materialització dels somnis, el treball compartit i l'èxit col·lectiu. I l'amor i confiança d'un líder que confiï i vegi darrere de cada història particular, la força i la lluentor que tenen els estels i els ensenyi a apuntar alt i lluny.

2. CONTEXTUALITZACIÓ

El projecte es va treballar amb un grup d'alumnes de 4t d'ESO de l'Institut Antoni Ballester (Miami Platja), centre en el qual treballa des de fa 7 cursos. El nostre centre és un centre de costa que des dels seus inicis ha acollit tant alumnat autòcton com alumnat d'arreu del món; això ha fet que el centre tingui unes característiques especials que conformen els seus trets identitaris.

- **La presència de moltes nacionalitats** (principalment alumnes procedents d'Amèrica del Sud, Marroc, Pakistan, Romania i de diferents indrets de la península).
- **El català no és la llengua de relació i comunicació.** Tant els alumnes autòctons com els procedents d'altres països, utilitzen el castellà com a llengua vehicular.
- Una **gran diversitat social i cultural.**
- Una **matrícula viva constant**, tot i que amb la situació de crisi, aquesta matrícula ha minvat considerablement

Aquests trets el converteixen en un centre obert a la diversitat i per a la diversitat. Actualment el centre compta amb 125 alumnes, distribuïts entre els **4 cursos d'ESO**: 2 línies a 1r d'ESO, dues línies a 2n, una línia a 3r i una a 4t. Per atendre la diversitat comptem amb una USEE, treballem amb desdoblaments, agrupaments flexibles i amb grups de reforç reduïts. Els alumnes que ho precisen treballen amb un PI.

Es important destacar que en el centre hi conviuen famílies procedents de nivells socio-econòmic i cultural diversos, tot i que en general és baix: conviuen alumnes

procedents de famílies sense recursos, que cobren subsidis i ajuts ja que no tenen feina. També alumnes que procedeixen de famílies que no tenen estudis, o tenen els primaris, o no els van acabar, i alumnes procedents de famílies desestructurades. I d'altres alumnes que procedeixen d'un context familiar estimulador i ric. Amb tot, les famílies són atentes i col·laboradores amb el centre i professorat quan se'ls convoca. Saben que poden acudir al centre quan ho necessitin, sempre respectant horaris, doncs són ben ateses i escoltades. Confien en nosaltres i així ens ho mostren.

3.OBJECTE D'ESTUDI: ELS ALUMNES

El curs 2014-15 se'm va assignar la tutoria de l'alumnat de 4t de l'ESO del meu institut, un grup de 19 alumnes residents tots al municipi de Miami els quals, tot i conèixer-se de cursos anteriors, hi havia poca vinculació entre ells.

En general el grup es caracteritzava per "ser adaptat", amb totes les connotacions que això suposava, tant a nivell d'alumnat com de la mirada del professorat: rebels i poc estructurats, desmotivació pels aprenentatges i certa apatia, manca d'il·lusió, manca de confiança en les seves possibilitats, baixa gestió de les emocions, tendència a la conformitat, laxitud i deixadesa, baixa responsabilitat i sentit del compromís, manca d'esforç. I tot lligat amb unes creences que els duïen a pensar que ells no podien, que eren incapaços. En general, les expectatives tant seves, com de les famílies i les del professorat no afavorien que els alumnes es graduessin en ESO.

4. OBJECTIUS DE LA RECERCA

Per tant, i partint d'aquesta realitat, **des de la humilitat, el respecte profund i assumint que "aquí i ara només sóc la mestra", el meu objectiu amb el treball realitzat ha estat oferir-los la possibilitat que es donessin permís per veure altres possibilitats, per crear altres realitats, que els somnis es poden assolir.** D'una banda calia que prenguessin consciència de la seves limitacions-zona de confort, per anar descobrint les qualitats que per naturalesa tenen i aprenent-ne d'altres que els empoderaran. I que això és possible sempre i quant assumeixin la responsabilitat de la seva vida, abandonin el victimisme i la manca d'esforç i decideixin confiar per passar a l'acció i així materialitzar els seus objectius.

D'entrada, "el **panorama**" era **desalentador o retador, segons com i on posés la mirada.** He de confessar que vaig passar primer pel desànim i després per la motivació i l'amor a la meua feina i alumnes. Per tant, un cop em vaig plantejar la situació com un repte, a partir dels punts exposats vaig decidir enfocar el meu projecte per **treballar a les sessions de tutoria** de cara a poder **ensenyar als alumnes a somiar, a marcar-se objectius, a marcar-se reptes i desenvolupar les habilitats necessàries per aconseguir-ho,** doncs "**si no veus la possibilitat que un somni es faci realitat, és probable que tampoc vegis els passos que has de donar per aconseguir-lo**" (Ken Robinson). O sigui, a obrir les **ALES** per volar:

- Vaig pretendre **ensenyar-los que els somnis existeixen, que els somnis es fan realitat,** a descobrir que darrere de les seves pors i creences limitants hi ha un potencial per descobrir, una capacitat innata per triomfar i ser exitosos. Normalment els missatges que han rebut els remetien a les seves mancances, identificant-los a ells amb les seves limitacions, i calia que

descobriessin la seva valia per connectar amb la seva força, amb els seus talents, l'èxit i l'abundància.

- També vaig pretendre que comprenguessin que per assolir els seus somnis, han **d'aprendre a marcar-se objectius clars i concrets, a desenvolupar un pla d'acció (planificació)**, a tenir fe i actuar, a desenvolupar hàbits interns de confiança, voluntat, estructura, disciplina, determinació, esforç, entusiasme per allò que fan i sobretot, a **SER RESPONSABLES DE LA SEVA VIDA**, a aprendre a decidir i a crear la realitat que ells volen.

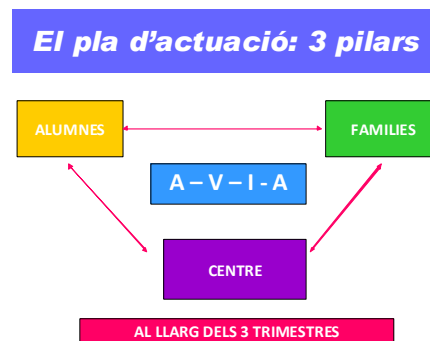
5. I DE QUINA MANERA PODIA ENSENYAR ALS ALUMNES A PODER OBRIR LES ALES PER VOLAR?

- **Treballant les ARRELS:** donar el lloc que els pertoca a les famílies tant a l'aula i com al centre, doncs no hem d'oblidar que primer són les famílies: **dignificar les arrels**, treballar l'agraïment, el reconeixement i l'acceptació dels pares i del que ens han donat; donar un lloc als avantpassats perquè gràcies a ells també avui nosaltres som aquí. En les reunions tant de grup com individuals amb els pares, expressarem des del cor la **gratitud** per confiar en nosaltres a l'hora de deixar-nos a les nostres mans el seu tresor més preuat: els seus fills.
- **Crear VINCLES entre l'alumnat:** acompanyar els alumnes en el seu procés fomentant les bones relacions entre ells, relaxant el clima de l'aula i teixint una xarxa amorosa entre tots, de reconeixement i de treball compartit de manera que l'èxit individual sigui resultat del treball conjunt.
- **Treballant la IDENTITAT:** acompanyar els alumnes en el treball de les seves "batalles internes", doncs tot canvi s'inicia en un mateix, tot va de dins cap a fora: Qui sóc realment? Com sóc realment? On estan els teus límits? Quins són Quines són les teves pors? I els teus dubtes? Com pots aconseguir el que et proposo?... Autoconeixement, consciència, Imaginació, voluntat, poder de decisió. Com a professors, ens **inclinem a l'alumnat i famílies, a qui són i el seu destí, acceptant-lo i dient SI, amb les seves decisions i amb tot el que duen, i acceptant i dient SÍ el que està disponible.**

6. I COM HO VÀREM TREBALLAR? PROCEDIMENT I PLA D'ACTUACIÓ

Primer que res, vaig **demanar permís a l'equip directiu** per poder introduir modificacions en el pla d'acció tutorial de 4t explicant quin era el meu objectiu de treball: **que els alumnes aprenguessin a treure i donar el millor d'ells mateixos per donar-se possibilitats i assolir els seus somnis.**

Amb el vist-i-plau i suport de la directiva, vàrem començar amb l'aplicació del projecte, el qual s'estructura al llarg dels **3 trimestres i es fonamenta en 3 pilars: les famílies, l'alumnat i el centre.**

a) En relació a les famílies, vaig prioritzar la comunicació i l'intercanvi a través de les entrevistes trimestrals en les hores de **tutoria/atenció a les famílies**. Les van enfocar per valorar el seguiment i evolució dels alumnes individualment, per detectar possibles implicacions o interferències familiars en el seu funcionament a l'aula i per orientar possibles actuacions a realitzar des de l'entorn familiar, a la vegada que valorar i agrair la tasca de les famílies.

b) En relació a l'alumnat, vaig utilitzar les **hores de tutoria grupal** a l'aula, les hores de **tutoria individual** i les hores assignades a **entrevistes a les famílies**, a les quals les vaig convocar trimestralment per tal de fer un seguiment i valoració de l'evolució dels nois i noies i en les quals els alumnes acostumaven a estar presents. Les hores de **tutoria grupal** les vam emprar per treballar les 4 dimensions : **A-V-I-A**. No les vam poder utilitzar totes per treballar en el projecte, doncs hi havia activitats programades en el PAT de centre (com xerrades, activitats, sortides...) que es realitzen a les hores de tutoria de cada grup. I al tercer trimestre vam treballar l'orientació acadèmica i professional seguint la programació general de tutories del centre.

Les hores de **tutoria individual** van ser de gran utilitat per treballar individualment i en petit grup l'objectiu del projecte: els somnis i metes, la presa de decisions, les creences empoderadores i les limitants, accions a emprendre, detecció de desordres familiars...

c) A nivell de centre, les actuacions realitzades es van orientar cap a dos vessants: **l'equip docent**, transmetent pinzellades sobre els fonaments de la pedagogia sistèmica, insistint en el canvi de mirada cap als alumnes, i **a nivell simbòlic i decoratiu del centre**, aprofitant elements estructurals del mateix per donar lloc a les ARRELS i reforçar els VINCLES dels diferents membre de la comunitat educativa. (veure punt 3. TREBALL AL CENTRE)

7. ARRELS-VINCLES-IDENTITAT-ALES (A-V-I-A), PLA D'ACTUACIÓ EN MARXA

- **A. TREBALL AMB ELS ALUMNES:**
- **El punt de partida va ser la realització de "L'arbre de l'aula, l'arbre de la vida".**

Amb aquest mural vam iniciar el curs i vam representar simbòlicament les **A-V-I-A** del grup: d'una banda, a les arrels hi vam escriure els valors que havíem après dels nostres pares (del quals ens nodrim), allò que ens han transmès. Els alumnes van escollir un valor del sistema del pare i una altre procedent del sistema de la mare; a les branques, vam posar fotografies de tots nosaltres quan érem petits, i representen el fruit de les arrels, i els vincles entre tots (triar fotos de quan érem petits simbolitza la tendresa i és una mena de simbologia del que érem i del que arribarem a ser, de com hem crescut i creixerem en tots el sentits i dimensions gràcies al que rebem de les famílies i dels vincles amb els companys). El tronc representava la identitat com a grup classe.

- **Anem a veure el treball de cada un dels elements:**

1) El treball de les ARRELS: Per donar un lloc a les famílies al centre i a l'aula, mostrar la nostra gratitud i reconèixer-los, a l'aula vam treballar els **rituals** (entesos com a petits actes fets des del cor) en els quals donàvem gràcies a les nostres famílies pels valors que ens havien transmès ("Arbre de la vida"), doncs ens havien fet arribar fins on ara érem. I aprofitant la festa de Nadal, vam entregar-nos els regals de l'amic invisible rodejant l'arbre, donant-nos les mans i vinculant la festa amb la família i els valors. Reconeixent, valorant i dignificant d'on venim, les nostres famílies, ens dignifiquem a nosaltres mateixos. D'aquí la importància **d'escriure una carta** als pares reconeixent, valorant i agraint la seva tasca.

També va ser útil utilitzar el genograma i el treball amb ninos a les entrevistes amb els alumnes per obtenir informació del sistema que ens fossin útils per comprendre comportaments i actituds que l'alumnat podia mostrar en un moment determinat.

Val a dir que les activitats que vam realitzar van ajudar a establir llaços i vincles amb les famílies fonamentades amb l'amor, el respecte, l'agraïment, la confiança i la valoració per la tasca feta. Aquesta mirada cap a les famílies, va garantir un

enfortiment dels vincles amb elles i del Vicle amb els alumnes, ja que sentir que els seus pares són importants i estimats, és saber-se ells importants i estimats

2) VINCLES: per treballar els vincles vam realitzar diferents activitats: Al llarg del curs he incidit força en els **vincles** entre els alumnes ja que era un grup molt segregat, no hi havia connexió entre molts d'ells. Activitats com les proposades ("L'arbre de l'aula", "Una constel·lació de somnis", "El nostre racó", "Amb ajuda ho farem millor" rituals d'inici de les sessions...) , van ajudar a alguns d'ells s'anessin obrint al grup, a expressar i compartir. I a la resta a saber escoltar i comprendre. Fins i tot a relacionar-se i començar a quedar fora del centre per fer deures o simplement "quedar".

El nostre racó: amb l'objectiu de reforçar els vincles entre els alumnes, en una paret de l'aula, vam crear un mural anomenat "**El nostre racó**", on els alumnes lliurement penjaven frases i paraules empoderadores, fotos de grup, símbols...

Crear el camp: iniciàvem les classes fent petites meditacions i visualitzacions, en les quals cadascun dels alumnes aportaven un valor per al dia que ens trobàvem. tancàvem els ulls, respiràvem, imaginàvem com volíem que fos el dia i una un dèiem una paraula que representés allò que cadascun aportava per afavorir un bon desenvolupament del dia (Un exemple pot ser: "Jo apporto AMISTAT- PAU – ALEGRIA - INTEL·LIGÈNCIA – CONFIANÇA – ESFORÇ – VOLUNTAT...) (**Pluja de desitjos**) que propiciés el bon desenvolupament del dia. El bon desenvolupament de les classes no era una responsabilitat del professorat, sinó també dels alumnes, de manera que havíem de col·laborar tots en crear un camp, responsabilitzar-nos de crear un bon ambient i clima de treball per aconseguir el nostre propòsit del dia.

Reflexionem plegats: realitzàvem activitats en petit grup (visionat de vídeos, imatges, frases, lectures, concrecions de plans...) en les quals havien de treballar plegats, treure'n unes conclusions i compartir-la amb la resta.

Junts ho fem millor: a l'hora d treballar i concretar els postres somnis i metes, vam realitzar un mural en el qual cada alumne concretava quina/es era la/les metes, per què ho desitjaven i com ho farien per assolir-ho. Vam treballar la concreció dels objectius, que fossin mesurables i quantificables, que es poguessin desglossar en objectius més petits... i la seva planificació. També vam valorar que als somnis es més enriquidor arribar-hi acompanyat. A partir d'aquí vam elaborar

una mural on quedava reflectit: **La concreció del somni, quines accions emprendria i quin company/a l'ajudaria a assolir-ho.**

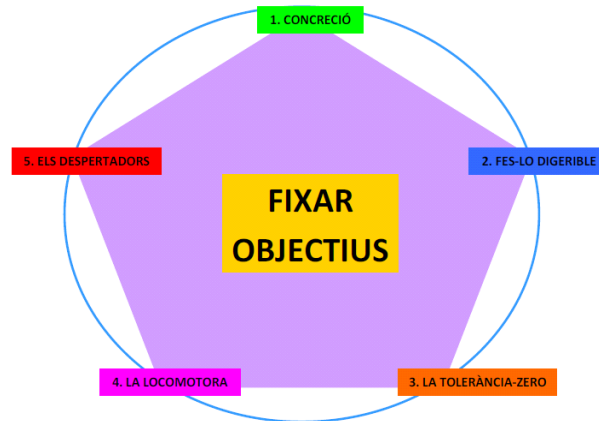
Student Name	Goal/Dream	Helper Name
ÈVELYN	Treurem l'ESO aquest curs i anem a treballar a l'estranger.	Sireia
ANNA MARIA	Treurem l'ESO aquest curs i anem a treballar a l'estranger.	Karen
MELISSA	Treurem l'ESO aquest curs i anem a treballar a l'estranger.	Jana
MELISSA	Treurem l'ESO aquest curs i anem a treballar a l'estranger.	Melissa
ANNA MARIA	Treurem l'ESO aquest curs i anem a treballar a l'estranger.	Ana Maria
LIDIA	Treurem l'ESO aquest curs i anem a treballar a l'estranger.	Nicoll
LIDIA	Treurem l'ESO aquest curs i anem a treballar a l'estranger.	Adrià
LIDIA	Treurem l'ESO aquest curs i anem a treballar a l'estranger.	L'Àlex
AMINE	Treurem l'ESO aquest curs i anem a treballar a l'estranger.	ELIAS
ASCE	Treurem l'ESO aquest curs i anem a treballar a l'estranger.	ASCE
ALIE	Treurem l'ESO aquest curs i anem a treballar a l'estranger.	ALIE
AMINE	Treurem l'ESO aquest curs i anem a treballar a l'estranger.	AMINE
AMINE	Treurem l'ESO aquest curs i anem a treballar a l'estranger.	AMINE
SIREIA	Treurem l'ESO aquest curs i anem a treballar a l'estranger.	Sireia
SIREIA	Treurem l'ESO aquest curs i anem a treballar a l'estranger.	Sireia

3) IDENTITAT: a partir del conte de **"El Elefante encadenado"** de **Jorge Bucay**, vam realitzar tot un treball sobre l'autoimatge, les creences limitants i les creences empoderadores els missatges que hem rebut i que ens han mantingut en una mena de "zona de confort", les nostres pors i dubtes, les famílies i els seus somnis (ellaçat al genograma). Les reflexions d'aquest treball les anotàvem a la **llibreta de tutoria**.

Era molt important que els alumnes sabessin d'on partien, quines creences tenien que els empoderaven i quines els limitaven, d'on els venien, en què els beneficiaven, en què els perjudicaven... per saber a on estaven, on volien anar i com hi volien arribar, per imaginar-se com seria el seu futur si des del present feien els canvis que calia fer i triaven la realitat que desitjaven. L'autoconeixement és vital, identificar els nostres pensaments, emocions i hàbits, identificar les nostres implicacions i fidelitats sistèmiques, ens ajuda prendre consciència i a dirigir la nostra vida, a saber el que cal reforçar i el que cal modificar o canviar, doncs ens interfereix en el nostre camí cap a la nostra meta.

A partir d'aquí vam establir quins eren els nostres somnis i els vàrem fer tangibles concretant-los en metes i objectius, tot especificant els valors i habilitats que cadascun volia desenvolupar. Per assolir-los vam fixar dates i actuacions (pla de treball), fent revisions periòdiques sobre reajustar, si calia, les decisions preses. Al final de cada trimestre realitzaven un qüestionari en el qual reflexionaven sobre el procés que estaven seguint en relació al pla de treball que havien realitzat

Aprendre a fixar objectius/metes

"Los 88 peldaños del éxito" (Anxo Pérez)

També vam treballar la lectura del llibre de l'Àlex Rovira "**La Bona Sort**", per tal de treballar i reflexionar sobre com nosaltres creem la realitat que volem, creem les circumstàncies de "Bona sort" en la nostra vida.

4) ALES: les activitats exposades i treballades amb l'alumnat en relació a la identitat, els vincles i les arrels, van incidir favorablement en aquest últim **pilar**. També vam realitzar activitats específiques, però m'agradaria destacar que el que crec que més ha ajudat a que aquests alumnes creguin en ells ha estat la Nostra **confiança i el profund amor a qui són**, la mirada cap al que està disponible, la mirada a l'èxit, en el sí, la mirada al permís per poder fer i ser. Era emocionant veure les seves cares de satisfacció quan els deies "**Crec en tu; sé que pot fer-ho; jo veig la teva força**". D'aquí la importància del **lideratge sistèmic**, doncs tot i que no hagi hagut cap treball específic amb l'alumnat sobre aquest punt, penso que és la base per a l'èxit personal, professional i d'aquells amb qui treballes. Ser un bon líder garanteix l'èxit el propi èxit i el del grup. Algunes de les activitats específiques per treballar les ales van ser:

Moviments amb ninos i gots: Els vam utilitzar per representar les famílies (veure els desordres, les exclusions, els desequilibris entre el donar i rebre, les interferències en les relacions) i valorar situacions concretes on podia estar l'assumpte o problema que dificultava als alumnes prendre alguna decisió.

Creo la meva realitat: Exercicis amb visualitzacions: mitjançant exercicis de respiració i relaxació, treballem la creació de la realitat que volem a la nostra vida; dissenyàvem i anàvem donant forma als nostres somnis/metes a curt i llarg termini, experimentant mides i colors de les imatges, associant-los emocions empoderadores i sentint en tot moment que ja ho havien aconseguit.

Orientació acadèmica-professional: dins el contemplat el PAT del centre, vam treballar en les sessions de tutoria activitats d'orientació acadèmica i professional.

Visita a la Universitat: vaig programar una visita a la URV per tal que els alumnes coneguessin món, que s'obríssim a noves possibilitats. I així poder decidir amb més ventall d'informació. Va ser genial! I va ser a més a més un dia per compartir i reforçar vincles grupals.

• B. TREBALL AMB LES FAMÍLIES

El treball amb les famílies era fonamental per tal de crear **ponts i aliances entre la família i l'escola, basats en la comunicació, la confiança mútua i el respecte**, assumint cadascun dels membres el lloc que ens correspon, les nostres funcions i els nostres límits. Així les mirades convergiran en un sol punt: l'alumne.

Reunió d'acollida inici de curs: Com a tutora em presento, els dono la benvinguda, presento el curs i plantejo l'objectiu de les sessions de tutoria: **que els alumnes aprenguin a treure i donar el millor d'ells mateixos per donar-se possibilitats i assolir els seus somnis**. Els agraeixo la seva confiança per deixar a les nostres mans el seu tresor més preuat, i els demano treballar plegats ja que tots mirem en una única direcció: els nois i noies, els seus fills i filles, el seu èxit.

Entrevistes trimestrals amb les famílies: En les **reunions/entrevistes individuals** sempre treballàvem partint de les fortaleses del seu fill/a i els transmetia la il·lusió de treballar i comptar amb persones com amb ell/a i del seu important paper a l'aula. A partir d'aquí valoràvem en quin moment es trobava i si això coincidia amb algun fet ocorregut a la família en aquells moments, o altres.

Al 3r trimestre les entrevistes individuals estaven enfocades cap a l'orientació acadèmica, per tant vaig pensar de fer la reunió conjunta: pares i fill/a. Va ser molt enriquidor i gratificant veure el suport dels pares, com els alumnes preien decisions i estaven clars amb el seu objectiu i què calia fer.

Reunió de pares que al 2n trimestre: L'objectiu era conscienciar els pares mares de la importància de la seva tasca en l'assoliment de l'èxit dels seus fills i filles, a la vegada que crear sinèrgies entre ells, doncs bona part de les famílies no tenien cap mena de relació entre elles. Vaig explicar-los el treball de **l'arbre de l'aula** i de la importància que com a pares tenien en el procés de creixement dels seus fills i de l'assoliment dels seus somnis. Molts d'ells van emocionar-se. En finalitzar la reunió els pares van demanar de fer-ho però al revés: escriure una

valor que havien après amb els seus fills, una qualitat que havien desenvolupat amb ells. Em va semblar fantàstic! I vam quedar que l'endemà, després de compartir l'experiència amb els alumnes i la iniciativa dels pares, cadascun agafaria un paperet a l'atzar. Vull compartir que alguns d'ells encara duïen en acabar el curs el paperet dins l'estoig.

Sopar de fi de curs: I per acabar el trimestre, es va organitzar (a petició dels pares) un sopar al pati de l'escola per celebrar que els seus fills/es havien aprovat l'ESO, on ens vam reunir alumnes, pares i els professors que ho van decidir per celebrar i valorar l'èxit dels seus fills, tancant i acomiadant el curs amb un agraïment a tots.

- **C. TREBALL AL CENTRE**

ARBRES DEL CENTRE: dins el centre, aprofitant el 4 pilars que hi ha al passadís i que el sostenen, vam crear una metàfora en que cada columna representava un dels 4 pilars que sostenen el centre: les **FAMÍLIES**, els **ALUMNES**, l'**EQUIP DOCENT** i l'**EQUIP DIRECTIU**. Vam transformar-los en arbres: vam pintar-los, vam retallar centenars de fulles i les vam enganxar al sostre, i en cada pilar hi vam enganxar missatges de valoració i agraïment: en el primer, valors que com a fills hem après dels nostres pares, al segon valors que els pares han après dels seus fills; al tercer, valors que els professors aprenen dels alumnes i a l'últim valors que els alumnes aprenen dels professors. Aquesta activitat la vam iniciar, però per manca de temps es va quedar a mig camí de la proposta inicial. Aquest curs li acabarem de donar forma i color.

8. CONCLUSIONS

La principal eina pel canvi està a les nostres mans: **el canvi de mirada cap als nostres alumnes**. En allò que ens focalitzem d'ells, allò que els destaquem, allò que els diem, allò ens donaran. Com a professors tenim més poder del que ens pensem, doncs segons on focalitzem la mirada, facilitarem i acompanyarem a l'alumne cap a l'èxit o cap al fracàs. Podem decidir si focalitzar la mirada en el que no saben o en el que poden saber. Podem decidir centrar la mirada en les seves dificultats o mirar les seves potencialitats. Podem decidir centrar la mirada en el que és o en el hauria de ser. Segons on ens posicionem, els alumnes ens donaran un SÍ o ens donaran un NO. Per tant, cal que ens preguntem: Com em posicio davant dels meus alumnes? Quines expectatives tinc vers ells? I vers mi? Quin és el meu judici? Què m'atreveixo a mirar d'ells? I de mi? Em dono permís per canviar la mirada? I per somiar? Primer, doncs, atrevim-nos a fer una mirada cap endins, revisar els nostres propis valors i a partir d'aquí comprendrem el nostre funcionament com a docents i cap a on volem anar i acompanyar els alumnes.

El meu canvi de mirada va suposar aprendre amb i dels meus alumnes: em van ensenyar a confiar per sobre de tot, a ser cada vegada més pacient, a saber mirar-los als ulls per escoltar i comprendre el seu cor, a respectar i valorar, a perseverar, a estimar la meua feina i les persones. Em van ajudar a somiar i a comprovar com els somnis es fan realitat. Ells per la seva banda van aprendre a marcar-se una meta (la majoria era treure's l'ESO), a superar dificultats i limitacions, a detectar-ne la seva causa, a aprendre dels entrebancs i, principalment a confiar en ells. Habilitats o valors com la fe, perseverança, l'organització, l'estructura, l'autodomini, la responsabilitat, l'obediència..., no els vam treballar ni amb fitxes ni amb paper: els exercitàvem dia a dia amb els compromisos i tasques que ens marcàvem, revisant els objectius i veient en què fallàvem, sent conscients de les nostres trampes i excuses, i canviant-les dia sí dia també, tant a l'aula com a les tutories individuals, com en moments en què hi havia una necessitat de parlar i compartir. No eren plenament conscients que la responsabilitat de la seva vida, que les seves decisions únicament els pertanyien a ells. Aprovar l'ESO era qüestió de decisió, de confiança i acció. Jo els vaig exigir, i ells van respondre. Sabia que hi havia més dins seu per donar, i els ho vaig demanar. I així ho van fer; ho van anar donant. Ningú els va regalar res. Ells mateixos van saber trobar el cofre del tresor i es van

anar atrevint a obrir-lo. **La nostra confiança es la seva força.** Atravem-nos a anar més enllà, atravem-nos a mirar la seva força, doncs reconèixer-la en ells, es saber reconèixer-la en nosaltres. Estimo la meva feina, estimo els meus alumnes.

*"Tens tota la llum i tota la força per assolir
els teus somnis.*

*Apunta alt, apunta lluny, apunta a les estrelles
Confia, creu en tu, dóna el millor de tu perquè ja saps que
a la vida, TOT ÉS POSSIBLE."*

Referències bibliogràfiques

- TRAVESET, M: *La Pedagogia Sistémica. Fundamentos y práctica*; Ed. Graó; Barcelona 2013.
PARELLADA, C; TRAVESET, M: *La xarxa amorosa per educar*; Ed. Octaedro, Barcelona 2014.
TRAVESET, M: *Educación Emocional sistémica*; Ed. Cudec; México 2012.
ROBINSON, K; ARONICA, L: *El elemento*; Ed. De Bolsillo, Barcelona, 2009.
ROBINSON, K: *Busca tu Elemento*; Ed. Empresa Activa, Barcelona 2012.
ROBINSON, K: *Encuentra tu Elemento*; Ed. De Bolsillo, Barcelona 2014.
BRADEN, G: *La matriz Divina*; Ed. Sirio, Barcelona, 2012.
PÉREZ, A: *Los 88 peldaños del éxito*. Ed. Alienta; Barcelona 2014.